

10-punktslista Nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvården

En satsning på hälsa för Sveriges invånare

Regioner och kommuner ansvarar för att vidareutveckla vården i Sverige. Målet är en personcentrerad, samordnad och samskapad vård som stärker hälsan.

Genom att ge invånaren förutsättningar att aktivt delta i sin vård och hälsa, kan individens resurser tillvaratas samtidigt som vi skapar ett mer samhällsekonomiskt effektivt och långsiktigt hållbart hälso- och sjukvårdssystem.

Tillgång till rätt information och kunskap är en förutsättning för god arbetsmiljö där medarbetare ges möjlighet att arbeta på toppen av sin kompetens.

En väl fungerande nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvården är en förutsättning för framgångsrik omställning.

10-punktslista

Syftet med 10-punktslistan är att beskriva de områden och insatser som Sveriges 21 regioner gemensamt bedömer behöver genomföras för att skapa en effektiv nationell digital infrastruktur för svensk hälso- och sjukvård.

Listan omfattar områden där vi ser behov av insatser från statens sida, såväl som insatser som bör lösas i samverkan mellan staten och huvudmännen.

Grundposition

Utvecklingen och införandet av nationell digital infrastruktur bör baseras på:

- Gemensam målbild mellan staten och huvudmännen.
- Tydlig ansvarsfördelning och samarbetsformer.
- Befintlig infrastruktur.

Grundförutsättningar för en säker nationell digital infrastruktur

- Tydlig styrningsstruktur och ansvarsfördelning samt hållbara finansieringsmodeller.
- Lagstiftning som skapar förutsättningar för att nyttja digitaliseringens och e-hälsans möjligheter.
- Nationella standarder, arkitektur och terminologi för tillgängliggörande och delning av data.
- Kvalitetssäkrad data från hela hälso- och sjukvårdssystemet är grunden till hälsodata.
- Fortsatt utbyggnad av fiber och fysisk infrastruktur.

10-punktslistan

1.

Nationell
färdplan

2.

Lagstiftning
som
möjliggör
interopera-
bilitet

3.

Nationellt
ramverk och
standarder

4.

Användning
av moln-
tjänster

5.

Transforma-
tion och nya
vårdprocesser

6.

Behörighet
och identitet

7.

Hälsodata
och AI

8.

Cyber-
säkerhet och
attacker

9.

Utbuds- och
samtyckes-
tjänst

10.

Digital
mognad och
kompetens

1. Färdplan för utveckling och införande av nationella tjänster

Sverige behöver en nationell färdplan för prioriteringar av nationella digitala e-hälsotjänster med möjlig integration av nya vårdinformationssystem och anslutning till nationell läkemedelslista. Planen behöver ge förutsägbarhet vad gäller att upprätta riktlinjer och vägledning samt kravställning på användning av standarder, koder och begrepp, etc.

Regeringen och regionerna bör gemensamt utforma och besluta om en nationell färdplan för utveckling och införande av nationella tjänster samt användning av standarder och begrepp.

Några exempel:

- Regeringen behöver säkerställa att samtliga myndigheter ansluter sig till Säker digital kommunikation (SDK). Detta så att känslig och sekretessklassad information såsom vårdplaner, bedömningar eller beslut kan utbytas mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra offentliga aktörer på ett säkert sätt.
- Regeringen och regionerna bör säkerställa utformningen av en nationell ombudstjänst, vilket behövs för att förenkla vardagen för människor i hela Sverige. De digitala fullmakterna behöver kunna användas i hela samhället, bland annat inom vård och omsorg, utbildningssektorn, för företag och privatpersoner.

2. Lagstiftning som möjliggör interoperabilitet

Sverige behöver regelverk som möjliggör effektiv och säker informationsdelning och interoperabilitet mellan olika system, aktörer och huvudmän (såväl kommuner och regioner som privata vårdgivare).

Regeringen bör:

- Pröva, utveckla och införa nya arbetssätt för att uppnå en mer dynamisk regelutveckling för att möta den snabba teknikutvecklingen.
- Se över befintlig lagstiftning för att kravställa alla vårdgivare att tillgängliggöra hälso- och patientdata.

3. Nationellt ramverk och standarder

Sverige behöver fortsatt utveckling av nationella ramverk, standarder och tjänster. Detta för att möjliggöra säkert informationsutbyte i hela vårdkedjan. För att få full effekt av de nationella tjänsterna behöver alla ingående parter anamma ramverket, vilket innebär att vissa av dessa behöver vara obligatoriska.

Regeringen och regionerna behöver säkerställa stärkt nationell styrning av standarder, arkitektur och terminologi för tillgängliggörande och delning av data. En gemensam nationell styrning som utgår från lokala förutsättningar och behov hos vårdgivare och huvudmän. De nationella standarder och arkitekturer som föreslås måste även inkludera säkerhetsbehovet.

4. Handlingskraft i användning av molntjänster

Vårdgivare i Sverige vill och ska använda världsledande teknologier. Det är dock oklart hur molntjänster kan nyttjas, vilket leder till osäkerhet i användningen. Detta hindrar digitaliseringens och vårdens utveckling.

Regeringen och regionerna behöver tillsammans skapa en övergripande strategi och inriktning för hur molntjänster i vården kan användas. I detta bör inbegripas ett juridiskt stöd för att tillämpa vid förflyttning till molnet.

5. Transformation och nya vårdprocesser

Sverige behöver en systematisk spridning och användning av nya arbetssätt och koncept för vårdprocesser.

Regeringen och regionerna bör ge Partnerskapet för kunskapsstyrning i uppdrag och resurser att:

- Inkludera beskrivning av digitala arbetsprocesser i nationella riktlinjer, kunskapsstöd och behandlingsrekommendationer.

6. Behörighet och identitet

Sverige behöver en identitets- och behörighetsfederation där offentliga aktörer inom stat, region och kommun, såväl som privata aktörer inom det offentliga uppdraget ingår.

Regeringen och regionerna bör säkerställa att:

- Utformningen av en nationell identitets- och behörighetsfederation genomförs.
- Federationen omfattar hela den offentliga förvaltningen inklusive privata utförare samt system-till-system-kommunikation.

7. Hälsodata och AI för verksamhets- utveckling, forskning och krisberedskap

Sverige behöver effektivt kunna dela och nyttja hälsodata nationellt och inom EU. Detta baserat på en avsiktsförklaring mellan staten och huvudmännen för nationell och regional hantering, infrastruktur och förvaltning av hälsodata. Sverige behöver även en strategi som skapar förutsättningar för vidareutveckling och en bredare användning av AI-baserade stöd i vården.

Regeringen och regioner behöver säkerställa att:

- Hälsodata kan användas för flera syften och behov (primär- och sekundäranvändning) samt struktureras enhetligt för att uppnå fria flöden och en kostnadseffektiv och hög automatisering.
- Det finns tillgång till stora mängder kvalitetssäkrad data för utveckling av AI-baserade stöd.
- Hänsyn tas till regionernas datauttagskapacitet och förutsättningar som förmedlare av data i förhållande till nationellt kravställande på datautlämning.
- Tydliggörs vilka kunskapskällor och moduleringsmetoder som kliniska beslutsstöd ska baseras på.

8. Cybersäkerhet och attacker

Den nationella säkerhetsstrategin och cybersäkerhetsstrategin behöver uppdateras och kompletteras för att motverka skadliga intrång och skydda patientdata och funktionalitet i den nationella infrastrukturen.

Regeringen bör ge regioner och kommuner ett behovsanpassat stöd gällande cybersäkerhet. Därtill uppdatera nuvarande säkerhetsstrategi och cybersäkerhetsstrategi samt komplettera med:

- Sammanhållen kravbild som hanterar alla lagar, t.ex. NIS, GDPR och Patientdatalagen.
- Gemensamma säkerhetstjänster (SOC) för att bättre skydda samtliga regioner och kommuners informationssystem och data från cyberattacker och andra säkerhetsincidenter.

9. Nationell utbudstjänst och samtyckestjänst

Sverige behöver en nationell tjänst där invånare och medarbetare i vården kan få en överblick över vårdtjänsteutbudet i landet. Tjänsten behövs för att effektivt hitta rätt i vården samt kunna producera och konsumera vårdutbud nationellt och regionalt.

Sverige behöver även en nationell samtyckestjänst så att patienten/brukaren kan överblicka och hantera sina samtycken.

Regeringen och regionerna behöver säkerställa att:

- Utbuds- respektive samtyckestjänst, med strukturerad information, tas fram och förvaltas nationellt.

10. Digital mognad och kompetens

Sverige behöver en digitalt mogen hälso- och sjukvård. För att åstadkomma en förändring behöver medarbetare och ledning ha rätt förutsättningar och kompetens för att kunna utveckla nya arbetssätt och bidra till innovation.

Regeringen bör ge utbildningsväsendet i uppdrag och resurser att:

- Prioritera området digitalisering i grundutbildningar för vården.
- Öka intresset och utbildningsmöjligheter inom e-hälsa, hälsodata och AI, t.ex. för systemvetare, informatiker, arkitekter och inom informationssäkerhet.

Kontakt:

Karina Tellingner McNeil
karina.tellingner@skr.se

Petrea Defruit
petrea.defruit1@skr.se